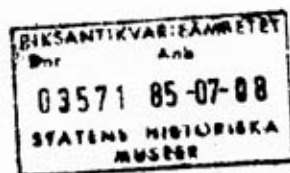

Landskap Småland
Kommun Västervik
Församling Västervik
Fastighet Prosten 11
(f d V. Kvarteret 40)

Byggnadsminnesförklaring

Fråga om byggnadsminnesförklaring av prästgården väcktes av riksantikvarieämbetet 1974. Församlingen och byggnadsnämnden förklarade sig senare samma år positiva till förslaget. Ärendet överfördes 1976 till länsstyrelsen. Ni har beretts tillfälle ta del av länsstyrelsens utredning i ärendet och har 1985-06-14 förklarat att Ni accepterar byggnadsminnesförklaringen med föreslagna skyddsföreskrifter.

Redan i de medeltida landskapslagarna reglerades antalet byggnader på prästgårdarna samt deras funktioner. I och med 1720 och 1727 års Kungl. resolution preciserades bestämmelserna om prästens sju s k "laga hus", anvisningar lämnades om ansvarsfördelning vid byggandet samt om byggnadernas utseende och storlek. Nu fick prästgårdarna alltmer karaktär av mindre herrgård. Bostadshusen blev större och från 1720-talet blev det vanligt med sexdelad plan.

Den äldsta kända prästgården i Västervik byggdes förmodligen efter 1612 års svåra stadsbrand och låg av allt att döma på samma plats som den nuvarande. Huvudbyggnadens plan var av parstugetyp. 1677 brann staden på nytt och med den prästgården. Ett par år senare återuppfördes manbyggnaden, nu närmast med en götisk enkelstugeplan, utvidgad vid ena gaveln med två framkamrar. Denna byggnad var redan 1747 så förfallen, att det ansågs billigare att bygga nytt än att reparera och i mitten av 1750-talet uppfördes den manbyggnad som fortfarande står kvar.

Den nya huvudbyggnaden blev längre och bredare än den gamla och fick den för tiden vanliga sexdelade planen, men utökad med två kamrar vid södra gaveln. Den låga övervåningen har en likartad rumsindelning. Timmerväggarna är klädda med stående gulmålad locklistpanel och det höga sadeltaket täcks med enkupigt taktegel. Huset har mot gårdssidan frontespis samt en under 1800-talet till-

Postadress:
391 86 KALMAR

Telefon:
(växel-direktval)
0480/82 000

Postgiro:
3 51 78 - 3

kommen stor glasad veranda med balkong. Vid norra gaveln finns en sent tillkommen förråds- och källardel. Byggnadens inre har byggts om upprepade gånger. Av den äldsta inredningen återstår nu bara två fyrfyllningsdörrar med smidda beslag av 1700-talstyp i övervåningen samt på vinden ett par lösa fönster, även dessa med 1700-talsbeslag. I övervåningen finns det s k "borstrummet", d v s prästens klädvårdsrum med äldre bevarad fast inredning.

På prästgården finns ytterligare två byggnader, båda troligen av samma ålder som huvudbyggnaden. Mot Västra Kyrkogatan ligger ett f d vagnslider och stall/fähus och i tomtens sydvästra del den s k kuskbostaden med brygghus och ett litet bostadsrum. Både stall och fähus har bevarat sin äldre inredning med bås, spiltor, krubbor och plankgolv med gödselrännor.

Huvuddelen av tomten upptas idag av en stor välskött trädgård med en stensatt gård. Mot gatan avgränsas fastigheten av ett portförsatt plank, i norr och söder löper putsade stenvägar och mot Stadsparken markeras tomtgränsen av ett gulmålat spjälstaket.

Prästgården, fast. Prosten 11, utgör ett gott exempel på en prästgård från 1700-talet. Kvarvarande byggnader är exteriört välbevarade och i uthusbyggnaderna finns fortfarande detaljer i den fasta inredningen, som berättar om det i viss utsträckning agrart präglade livet i en småstad av Västerviks storlek under 1700- och 1800-talet.

Det ovan framförda sammantaget innebär att prästgården, fast. Prosten 11, besitter ett så betydande kulturhistoriskt värde att den är att betrakta som synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen prästgården på fastigheten Prosten 11 för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Huvudbyggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I huvudbyggnadens inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring av rumsindelning. Ingrepp får

ej göras i äldre fast inredning som de två i övervåningen bevarade 1700-talsdörrarna och husets tre kakelugnar. Även den fasta inredningen i det s k "borstrummet" i övervåningen skall behållas.

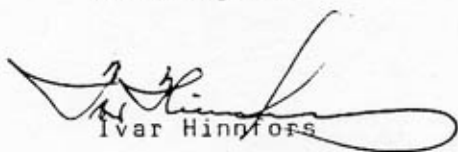
3. Uthusbyggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
4. I stallängans inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring av planlösningen. I stall och fähus får ingrepp ej göras i äldre fast inredning som bås, spiltor, krubbor och plankgolv med gödselränna.
5. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller eller det kulturhistoriska värdet minskar. Vård- och underhållsåtgärder skall utföras på ett sätt som är anpassat efter det material och den teknik med vilken byggnaderna uppförts.
6. Den till byggnaderna hörande tomt, vilken markerats med röd heldragen linje på den till föreskrifterna hörande kartan (bilaga 1) får inte ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas. Gårdens kullerstensbeläggning samt omgivande plank och mur skall behållas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar ifråga om underhåll och vård av byggnader och tomt.

Länsstyrelsen kan enligt 3 § byggnadsminneslagen meddela dispens från ovannämnda föreskrifter om ändringen anses nödvändig för att byggnaderna skall vara till nytta eller om andra särskilda skäl finns för en ändring. Länsstyrelsen är således beredd att, med tidigare lämnade förbehåll, medgiva den sedan en tid aktuella ombyggnaden av huvudbyggnaden.

Enligt 14 § tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping, se bilaga 2.

Ivar Hinnfors

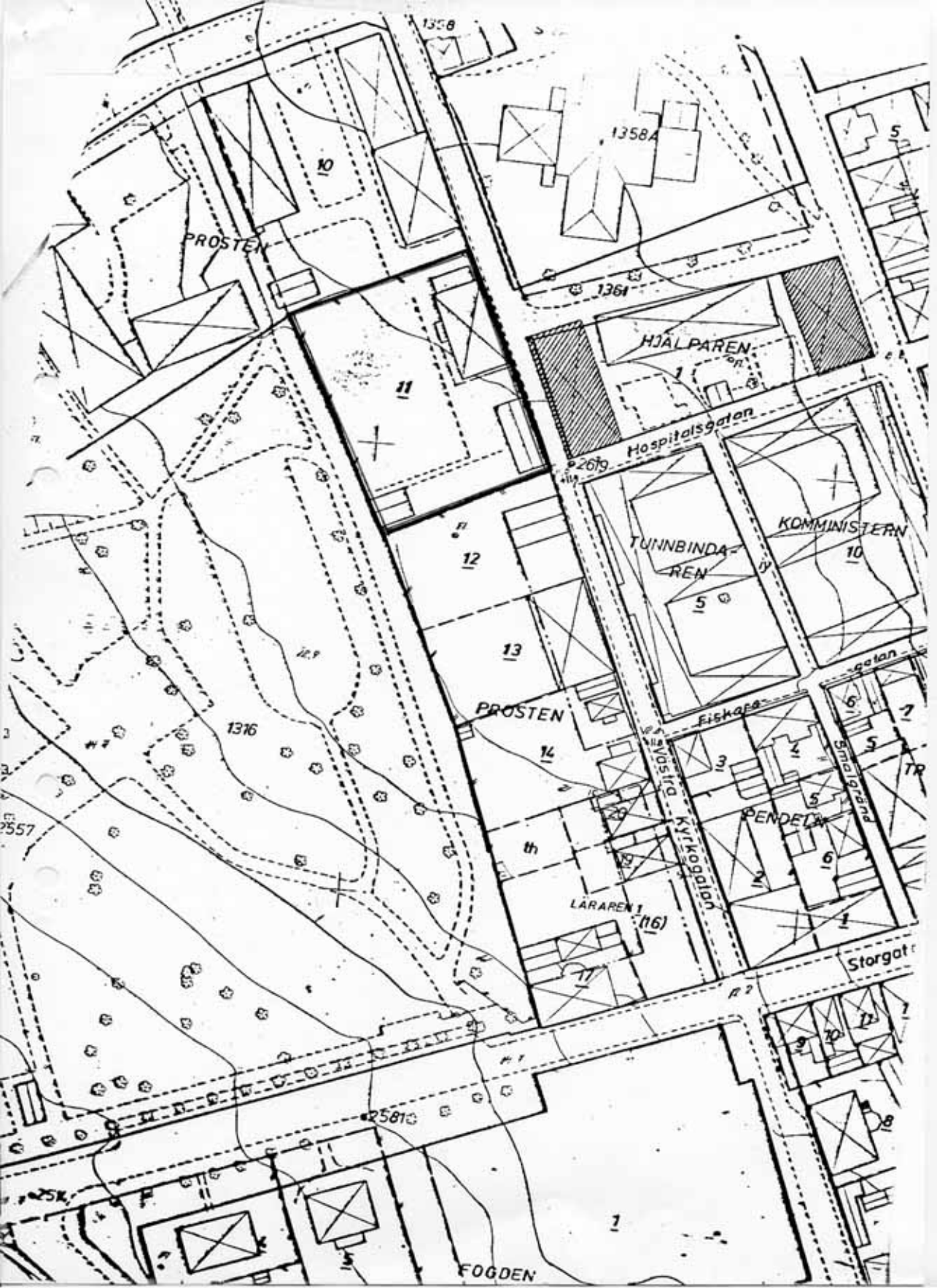

Kjell-Håkan Arnell

Bilagor

1. Karta
2. Hur man överklagas

Exp se sid 4

Kopia
Akten
Länsantikvarien + bil 1
Riksantikvarieämbetet rek mb + bilagor
Kalmar läns museum + bil 1
Kulbackens museum + bil 1
Västerviks kommun, Byggnadsnämnden, + bil
Inskrivningsmyndigheten vid Västerviks tingsrätt,
lagakraftbevis + bil 1

PROSTEN

1358A

1361

HJÄLPAREN

HOSPITALSGÅTAN

TUNNBINDAREN

KOMMINISTERN

PROSTEN

FISKA

LÄRAREN

PENDEL

STORGÅTAN

FOGDEN

10

11

12

13

14

15

16

17

12.9

13.6

25.7

25.810

25.8

1

1.6

1.5

1.7

1.5

1.6

1.7

1.9

1.10

1.11

1.8

1.9

1.10

1.11

1.12

1.13

1.14

1.15

1.16

1.17

1.18

1.19

1.20

1.21

1.22

1.23

1.24

1.25

1.26

LÄNSSTYRELSEN

I KALMAR LÄN

Planeringsavdelningen

Länsantikvarien

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till kammarrätten i Jönköping.

Tala om varför Ni anser att beslutet skall ändras och vilken ändring Ni vill ha. Skicka även med sådant som Ni anser har betydelse för ärendet.

Kammarrätten måste ha fått Er skrivelse inom den tid som nedan markerat med kryss, annars kan kammarrätten inte ta upp Ert överklagande.

tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet

två månader från den dag då Ni fick del av beslutet

två månader från den dag då beslutet är daterat

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att anteckna ärendets nummer.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om Ni anlitar ombud kan i stället ombudet underteckna skrivelsen.

Kammarrättens adress är: Box 647, 551 18 Jönköping.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen.

Även riksantikvarieämbetet och statens historiska museer kan klaga över detta beslut.